

ПОЗИЦІЙНИЙ ДОКУМЕНТ

Виробники фруктів та овочів у Вінниці визначають свої позиції щодо питань збуту.

Представники Аграрного союзу України, ВІННИЦЯСАДВИНПРОМ, Всеукраїнської аграрної ради, УКРСАДВИНПРОМ та УКРСАДПРОМ (далі — «асоціації») зібралися 22 квітня 2026 року, щоб обговорити спільні вимоги на підтримку інтеграції плодоовочевого сектору Вінницької області до ЄС та донести їх до політичних кіл. Серед представників інтересів існує значна єдність у тому, що за нинішніх і майбутніх викликів у центрі уваги має залишатися економічна та соціальна ситуація вітчизняних виробників. Для покращення ринкових можливостей плодоовочевого сектору України як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках об'єднання звертаються до Вінницької обласної військової адміністрації та національного уряду в Києві з пропозиціями щодо низки заходів:

Покращення ринкових можливостей за допомогою інструментів забезпечення якості

На думку галузевих об'єднань, сертифікація виробничих підприємств стає дедалі важливішою для забезпечення збуту як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Оскільки чинні європейські системи сертифікації лише частково відображають українські реалії, необхідні практично орієнтовані адаптації, сумісні з існуючими світовими системами сертифікації. Це стосується насамперед системи сертифікації GLOBALG.A.P., яка має особливе значення для виробників фруктів та овочів. Об'єднання сподіваються, що завдяки адаптації системи GLOBALG.A.P. до українських умов можна буде досягти скорочення витрат.

Те саме стосується й української установи забезпечення якості, яку ще належить створити та яка має охоплювати всі етапи виробничо-збутового ланцюга — від вирощування й переробки до торгівлі - відповідно до стандартів, що застосовуються в ЄС. Ця установа, що виходитиме за межі державного контролю та ґрунтуватиметься на участі бізнесу, має сприяти впровадженню вимог щодо безпечності харчових продуктів і бути сумісною з відповідними європейськими установами, такими як QS, IFS чи SwissGAP. Галузеві об'єднання переконані, що така узгоджена між усіма рівнями система забезпечення якості сприятиме формуванню довіри та надійності (надійні поставки, стабільна якість), а відтак створюватиме й розширюватиме канали збуту. Узгоджені вимоги та контроль, єдине базове розуміння й спільні цілі є необхідною передумовою цього. Асоціації вважають, що питання створення української установи із забезпечення якості принаймні слід і надалі розглядати.

Асоціації зазначають, що створення систем забезпечення якості та сертифікації потребує значних ресурсів, і тому закликають державу надати стартову підтримку таким ініціативам українського бізнесу, представленого об'єднаннями виробників, переробників та торговельних структур. До цієї підтримки можуть входити й транснаціональні проекти з чітко окресленими цілями та залученням європейських експертних компетенцій у сфері забезпечення якості та сертифікації.

Підтримати регіональний та національний брендинг фруктів та овочів

«Від анонімного експорту сировини – до секторного та експортно-орієнтованого брендингу (“Зроблено в Україні”))» має, на думку об’єднань, стати головним девізом для досягнення вищих цін виробників завдяки впізнаваному іміджу якості та походження, а також для формування міжнародної репутації. Як показує приклад з України та з-за кордону, насамперед розвиток регіонального брендингу має сприяти економічному успіху виробників фруктів та овочів. Регіональні організації з просування продукції можуть при цьому надати цінну підтримку. Асоціації закликають політичні кола в Києві та Вінниці активніше просувати й підтримувати передусім регіональні, а також національні системи маркування якості та походження продукції. Запроваджена урядом підтримка для переробних підприємств для участі у виставках за кордоном є кроком у правильному напрямку. До цієї програми підтримки необхідно включити також свіжу продукцію.

Географічні зазначення для вина, спиртних напоїв та сільськогосподарської продукції, а також «гарантовані традиційні продукти» можуть бути захищені відповідно до українського законодавства, гармонізованого з вимогами ЄС. Об’єднання вбачають у цьому додаткову можливість для покращення збуту фруктів та овочів і продуктів їх переробки. Водночас об’єднання закликають Вінницьку обласну військову адміністрацію підтримати ініціативи щодо запровадження системи захисту походження ЄС, спершу сприяючи формуванню спільної позиції виробників, переробників та торгівлі стосовно захисту походження, а надалі — забезпечуючи фінансову підтримку реалізації захисту походження.

Сприяти підвищенню прозорості ринку

Виробникам фруктів та овочів потрібна надійна ринкова інформація, щоб, наприклад, упевнено приймати рішення щодо продажу та вирощування. Важливими є також ринкові звіти та оцінки, які допомагають своєчасно виявляти тенденції. Об’єднання звертаються з вимогою, із залученням наявних установ та з урахуванням досвіду країн ЄС (Best Practice) створити службу ринкових звітів для плодоовочевому сектору, яка б утримувалася асоціаціями та підтримувалася державою. Ця служба оперативно робить прозорими дані щодо цін, виробництва, попиту та торгівлі, та надає аналізи й прогнози. Така система має врахувати досвід функціонування відповідних систем в ЄС та країнах-членах ЄС. Вони також вимагають створити «Інформаційний центр плодоовочевих ринків», який забезпечуватиме ухвалення рішень у виробництві фруктів та овочів на основі достовірних даних.

Сприяти розвитку вітчизняної переробки фруктів та овочів

Україна часто експортує сировину (наприклад, заморожені ягоди) і відносно небагато переробленої чи брендкованої продукції, попри відносно низькі витрати на переробку. Об’єднання наголошують, що у плодоовочевому секторі надалі має залишатися більше доданої вартості (прибутків) у країні. Стратегії для посилення переробки фруктів та овочів (наприклад, соки, пюре, заморожені продукти, консерви) мають насамперед реалізовуватися шляхом розширення інвестиційної підтримки для вітчизняних переробних підприємств що займаються виробництвом брендкованої продукції. Така підтримка має орієнтуватися на звичні для ЄС можливості фінансування. Крім того, слід заохочувати спільні бізнес-моделі, зокрема транскордонні спільні підприємства (наприклад, компанія з ЄС + український виробник). Переваги спільних інвестицій (наприклад, фабрика, склад) полягають у доступі до сировини, знанні місцевого ринку та розподілі ризиків.

Удосконалити систему підтримки будівництва та функціонування холодильних комплексів

Значна частина виробництва фруктів та овочів втрачається та/або не може бути експортована через недостатню або відсутню інфраструктуру для зберігання та збуту. Запроваджена програма підтримки будівництва холодильних складів є правильним підходом, однак потребує обов’язкового коригування умов. До програми підтримки холодильних складів слід належним чином включити сортувальні та пакувальні лінії, а також логістичне обладнання. Окрім грантів, державні гарантії мають забезпечувати можливість отримання кредитів на вигідних умовах. На думку об’єднань, запроваджена нині підтримка будівництва сховищ місткістю від 500 тонн є рухом в правильному напрямку. Водночас рівень фінансування слід підвищити з 30 до 50 відсотків. Максимальний обсяг

підтримки слід щонайменше подвоїти. Крім того, об'єднання закликають забезпечити прозорість та зменшити бюрократичні бар'єри при доступі до фінансових ресурсів.

Просування інновацій та технічного прогресу

Оскільки інновації та технічний прогрес не зупиняються на державних кордонах, об'єднання закликають підтримати використання міжнародно доступних технологій. Вони вважають важливим застосування сучасних технологій (наприклад, цифрових рішень, сучасних методів селекції, сучасних систем захисту від граду та сильних опадів) а також у розвитку професійних компетенцій та консультаційних послуг важливі передумови для збереження міжнародної конкурентоспроможності українських підприємств з вирощування фруктів та овочів.

Створення галузевої організації плодоовочевого сектору

На відміну від виробничих організацій (що об'єднують лише сільськогосподарських виробників), галузеві організації відповідно до спільної організації ринків сільгосппродукції ЄС (EU-Agrarmarktorndnung) є об'єднаннями учасників уздовж усього ланцюга доданої вартості (виробники, переробники та торгівля). Їхнім завданням є координація спільних інтересів, зокрема: підвищення прозорості ринку, розробка стандартів якості, підтримка досліджень та інновацій, координація заходів зі сталого розвитку та охорони довкілля, просування маркетингу та збуту, а також стандартизація контрактів і бізнес-умов. Хоча цінові домовленості неможливі, об'єднання вбачають у створенні репрезентативної галузевої організації для плодоовочевого сектору з прозорими принципами роботи платформу для кооперації, яка допоможе краще організувати ринки, підвищити якість та особливо зміцнити позиції виробників фруктів та овочів. Для цього вони закликають до національної підтримки та фінансування відповідно до чинного законодавства ЄС.

Компетентно й єдиним голосом представляти інтереси виробників фруктів та овочів

На шляху можливої євроінтеграції об'єднання розглядатимуть питання впровадження додаткових стандартів ЄС та їх адаптації до українських реалій, зокрема у плодоовочевому секторі Вінницької області, з метою компетентного й узгодженого представлення інтересів виробників фруктів та овочів. Подальші визначені фахові діалоги під модерациєю українсько-німецького проєкту DIALOG – «Німецько-український фаховий діалог зі сталого розвитку плодоовочевого сектору у Вінниці» будуть присвячені темам використання засобів захисту рослин та добрив, фінансування оборотних коштів та інвестицій, національних можливостей у рамках аграрної політики ЄС, а також вимогам ЄС щодо охорони ґрунтів, води та повітря. Важливу роль відіграватимуть також питання зрошення, підтримки біорізноманіття та можливих заходів адаптаційної допомоги. Усе це розглядатиметься з позицій виробників фруктів та овочів Вінницької області.

Маючи ґрунтовні знання, об'єднання прагнуть виробити подальші спільні позиції щодо інтеграції до ЄС. Це має сприяти зміцненню політичної спроможності виробників фруктів та овочів у Вінницькій області та визначенню конкретних потреб у підтримці.